

Република Србија
Министарство пољопривреде и заштите животне средине

УСПОСТАВЉАЊЕ ЕВРОПСКЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ НАТУРА 2000 У СРБИЈИ

Снежана М. Прокић

Београд, 28. новембар 2015. год.

ЕУ интеграције у Републици Србији

- Национална Стратегија о приступању Србије у ЕУ (јун 2005) – кровни документ у процесу ЕУ интеграција
- Споразум о придруживању Републике Србије Европској Унији (2008) – хармонизација са законодавством ЕУ
- Национални програм интеграције Србије у ЕУ (НРАА), Министарство пољопривреде и заштите животне средине одговорно за развој и примену Поглавља 27 – Заштита животне средине и климатске промене
- Билатерални Скрининг - Преговарачка група 27 – заштита животне средине и климатске промене – 2014
- Пост скрининг извештај-2015

ЕУ законодавство – Натура 2000

Програмом Европске уније НАТУРА 2000 спроводе се кључна акта ЕУ у области заштите природе, и то:

- ЕУ Директива о стаништима (*Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992*)
- ЕУ Директива о птицама (*Council Directive 79/409/EEC of 2 April 1979*)
- ЕУ Директиве о стратешкој процени (SEA)
- ЕУ Директива о процени утицаја на животну средину (EIA)
- ЕУ Директива о инфраструктури геопросторних података (*Council Directive 2007/2/EC (INSPIRE)*)
- ЕУ Оквирна директива о водама

Стратешка подршка Републике Србије

- Закон о просторном плану Републике Србије (2010)
- Национална стратегија одрживог развоја (2008-2017)
- Национални програм заштите животне средине и акциони план (2010)
- Стратегија биолошке разноврсности и акциони план (2011-2018)
- Национална стратегија о одрживом коришћењу природних ресурса и добара(2012)
- Стратегија развоја енергетике у Републици Србији (2008'-2015)

Транспозиција ЕУ прописа

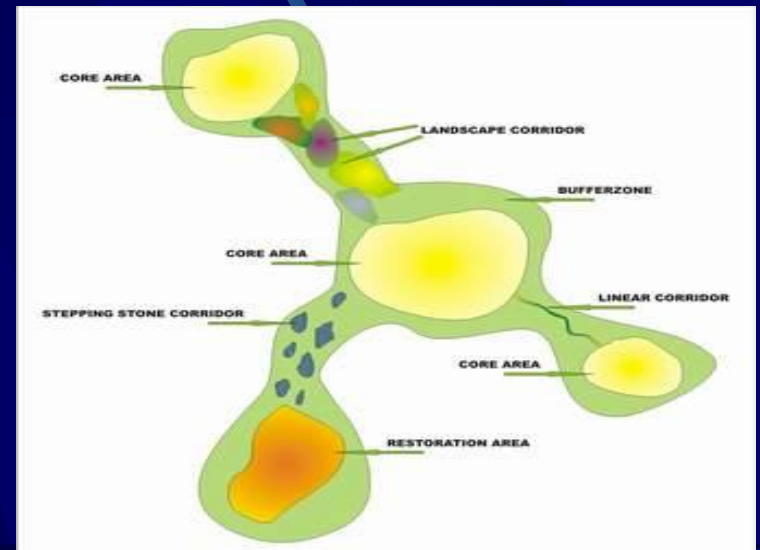
Закон о заштити природе

- Уредба о еколошкој мрежи
- Правилник о критеријумима за издвајање типова станишта, типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта, као и мере заштите за очување типова станишта
- Правилник о заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива
- Правилник о компензаторним мерама
- Правилник о техничко-технолошким решењима
- Закон о стратешкој процени утицаја
- Закон о процени утицаја на животну средину
- Секторски закони ловство, рибарство, воде, енергетика итд)

Еколошка мреже у Републици Србији

Еколошка мрежа / Уредба Владе /2010

- Еколошки значајна подручја
- Еколошки коридори
- Заштитна зона, где је потребна

Слика 1: Елементи еколошке мреже (Bouwma et al,2002)

Еколошки значајна подручја

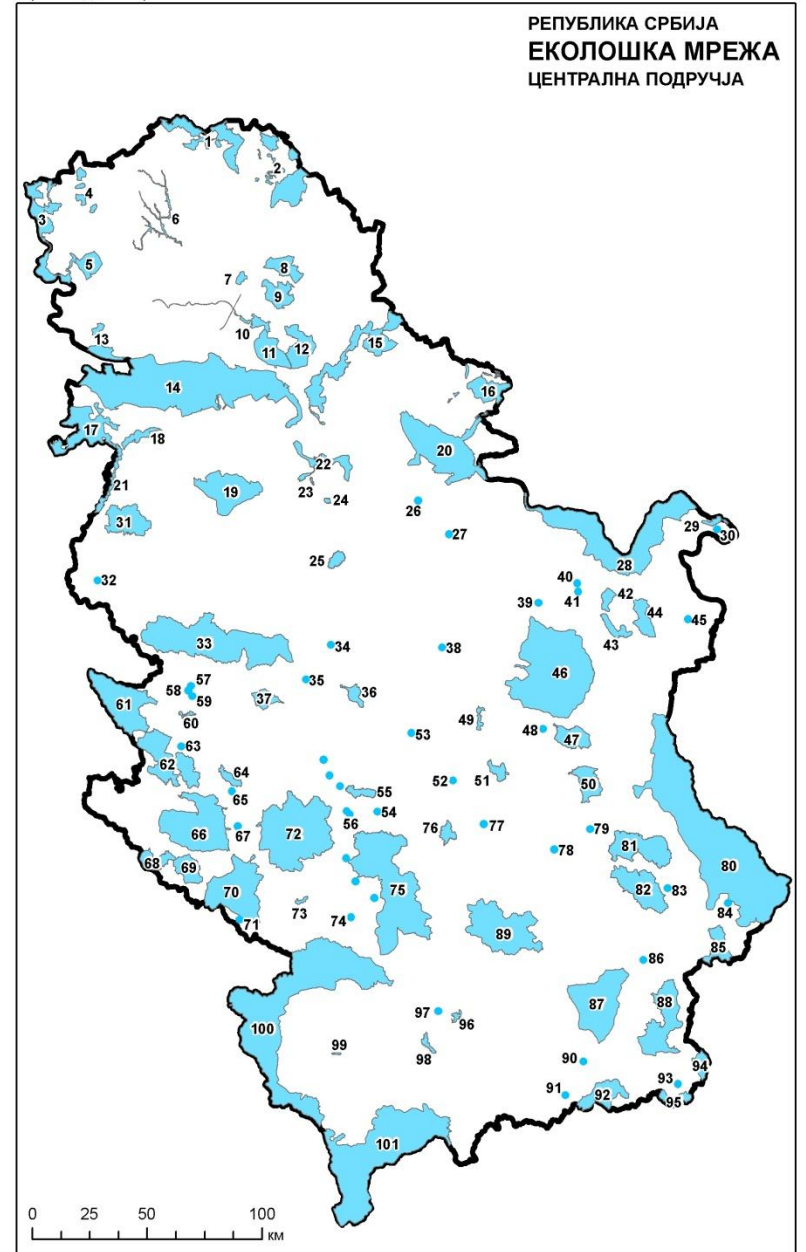
- Заштићена подручја са приоритетним циљем очувања биодиверзитета
- Подручја од посебног интереса за очување, односно Емерлад мрежа (ASCIs)
- Одређена подручја дефинисана на основу међународних програма за идентификацију значајних подручја за птице (ИБА), биљке (ИПА) и дневне лептире (ПБА);
- подручја која се налазе на листи Конвенције о влажним стаништима (Рамсарска подручја)
- одређених спелеолошких објеката;
- погранична еколошки значајна подручја
- Подручја типова станишта од посебног значаја за очување и станишта врста
- Еколошки значајна подручја ЕУ Натура 2000

Еколошка мрежа у Републици Србији

101 Еколошки
значајно подручје

Међународни
еколошки
коридори/ Карта 3

Прегледна карта

У сусрет идентификацији мреже Натура 2000

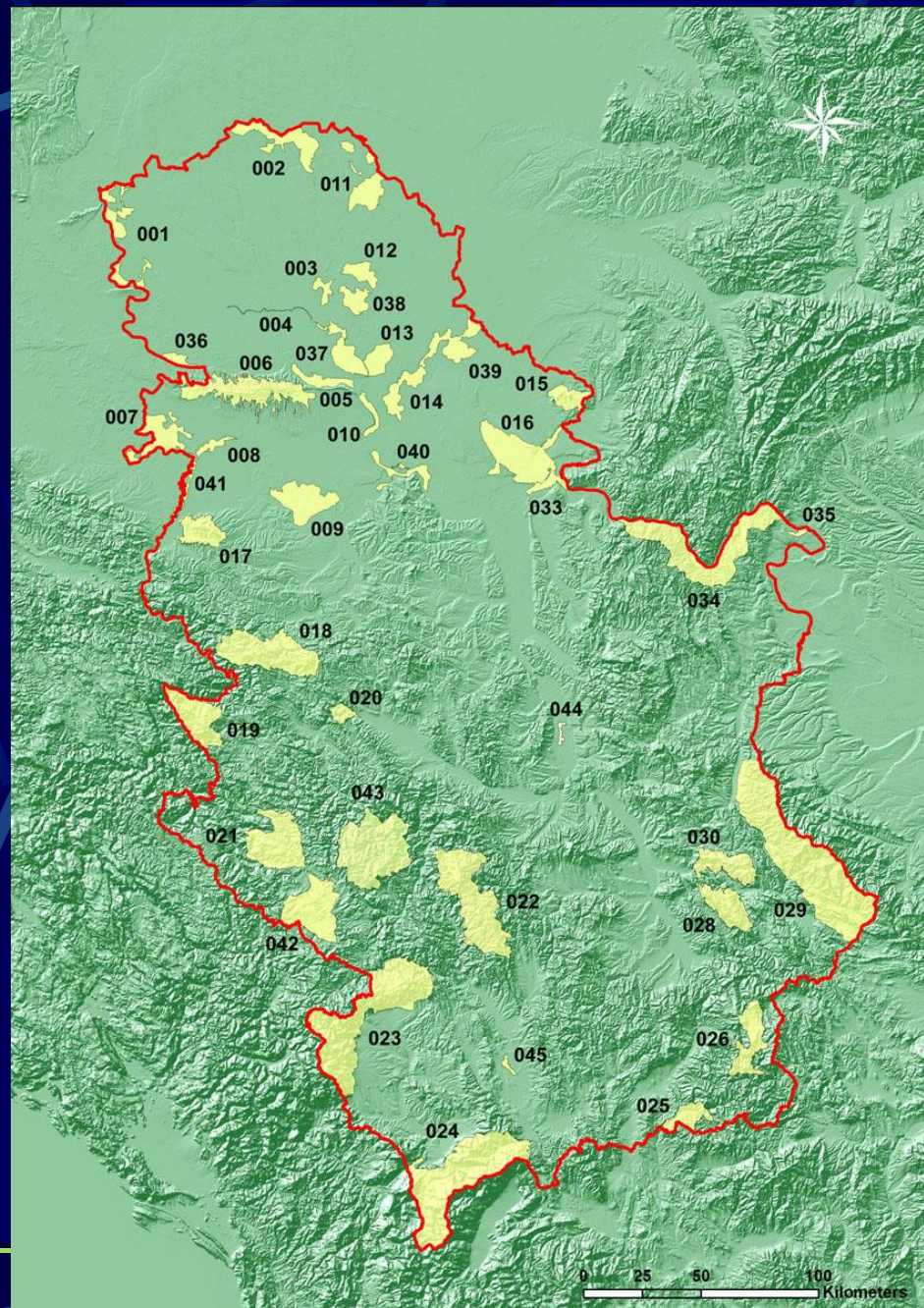
Реализовани пројекти

- ЕУ Пројекта "IPA 2007": Јачање административних капацитета за заштићена подручја Србији **Twinning Project SR 2007/IB/EN-02**,
- ЕУ CARDS Пројекат за Југо-источну Европу "Развој Емералд мреже у Републици Србији" – 2005-2008 подручја од посебног интереса за очување (ASCIs) на основу Бернске конвенције и ЕУ Директиве о стаништима и птицама (Критеријуми и софтвер за Натура 2000, 69 типова станишта Анекс I и 143 врсте Анекс II Директиве о стаништима)
- Инвентар влажних подручја у Србији
- Пилот пројекат – мапирање шумских типова станишта у Војводини (ЕУНИС класификација)
- ИГИС Пројекат (IGIS Project-Infoterra Geo-Information Solution)
- ИВА- Међународно значајна подручја за птице
- Пројекат „Израда детаљног плана имплементације (*Directive Specific Implementation Plan for EU Birds and Habitats Directives*) који имплементира Програм за развој Уједињених нација (UNDP) за ЕУ Директиве о стаништима и птицама. (јануар - јун 2015)

**Међународно
значајна подручја за
птице у Србији (др
С. Пузовић)
(42 подручја, 14,26%
Србије)**

**Идентификована
потенцијална СПА
подручја/Натура
2000 - Уредба о
еколошкој мрежи
/Карта 2.**

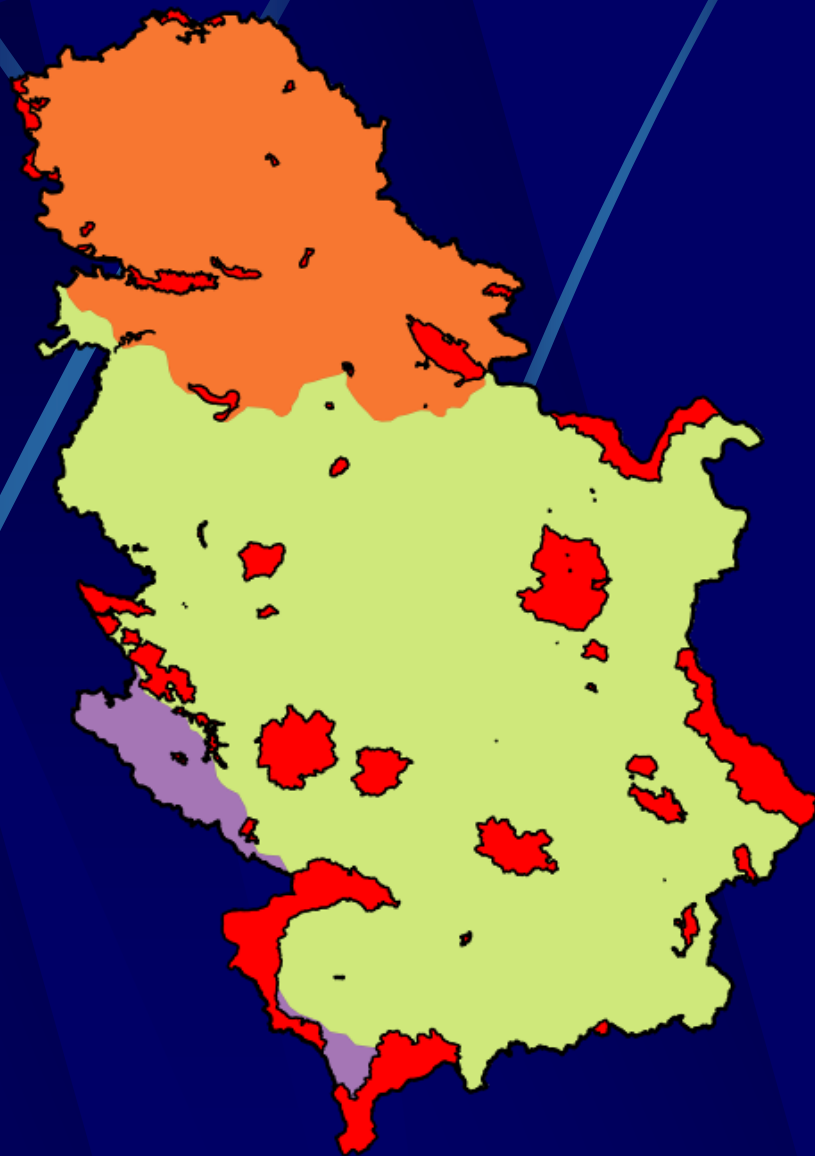

Indicative map of the European biogeographical regions, 2005

**61 КАНДИДАТ
ЕМЕРАЛД
ПОДРУЧЈЕ ПО
БИОГЕОГРАФСКИМ
РЕГИОНИМА
(ASCIs)
(11,48 % Србије)**

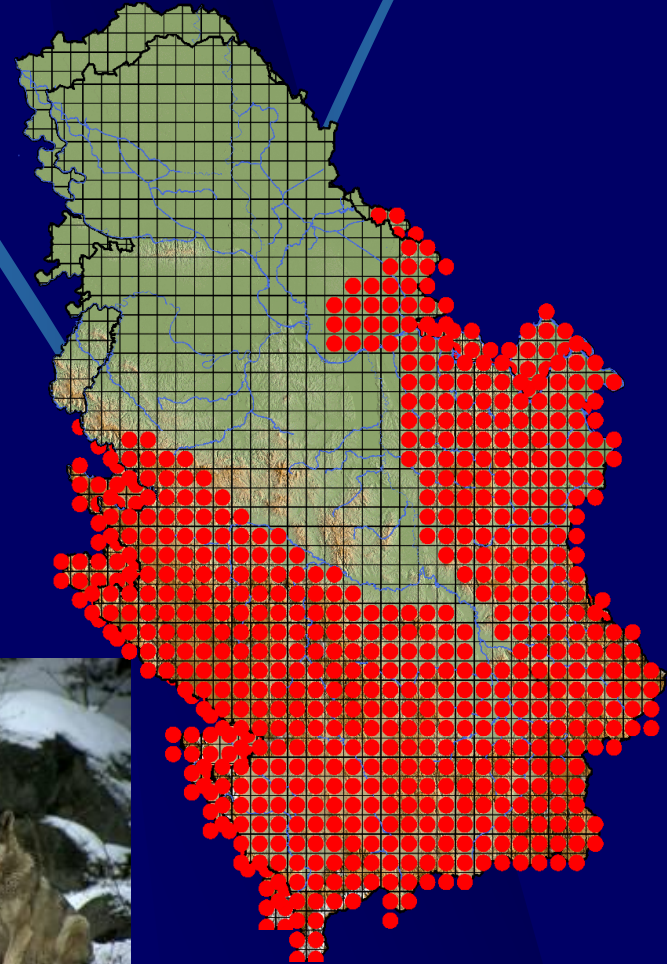
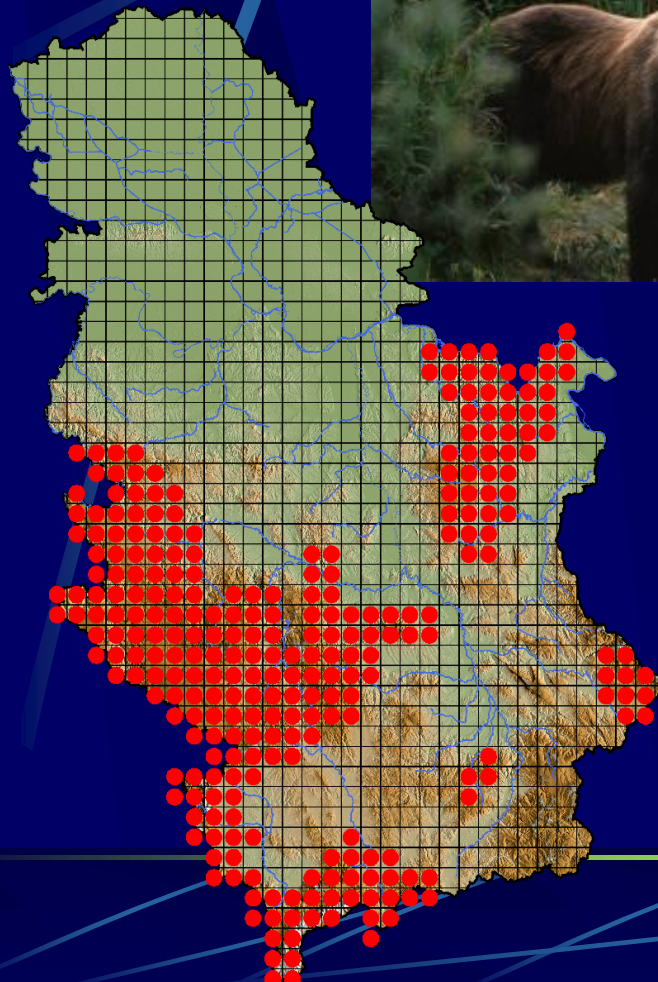
ГИС дистрибуција података (UTM, 10x10 км) врсте сисара са листе Резолуције 6

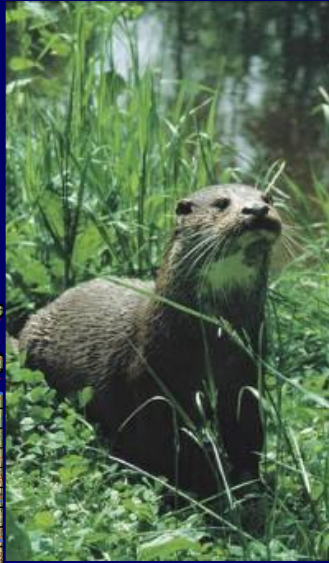
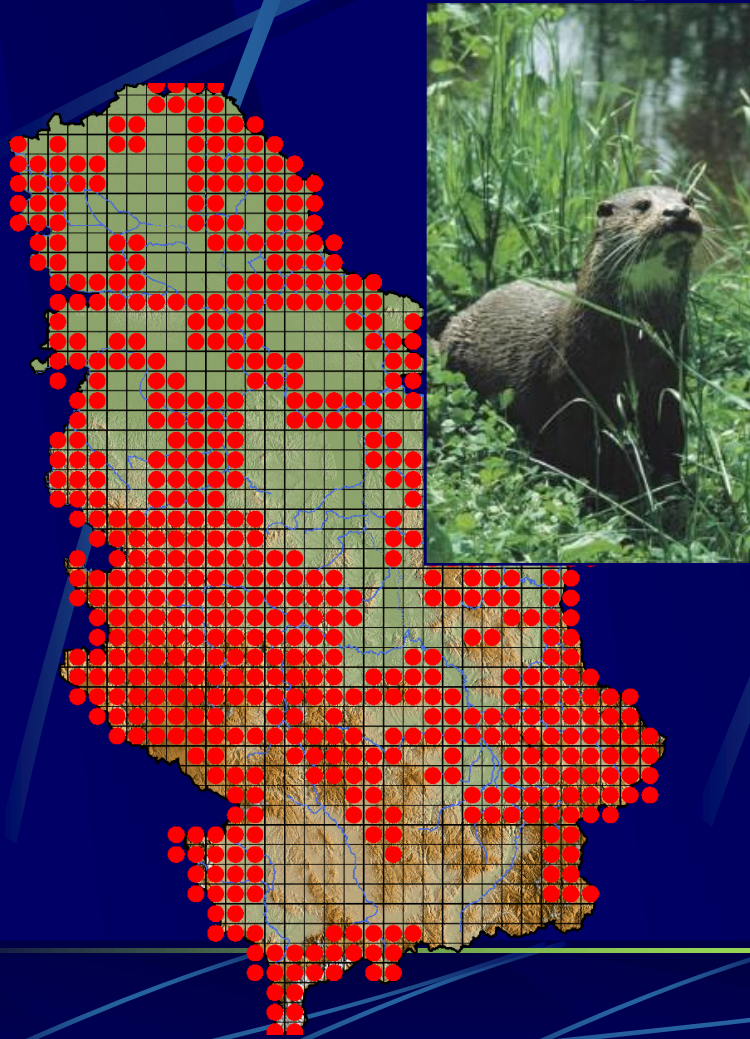
Ursus arctos L.

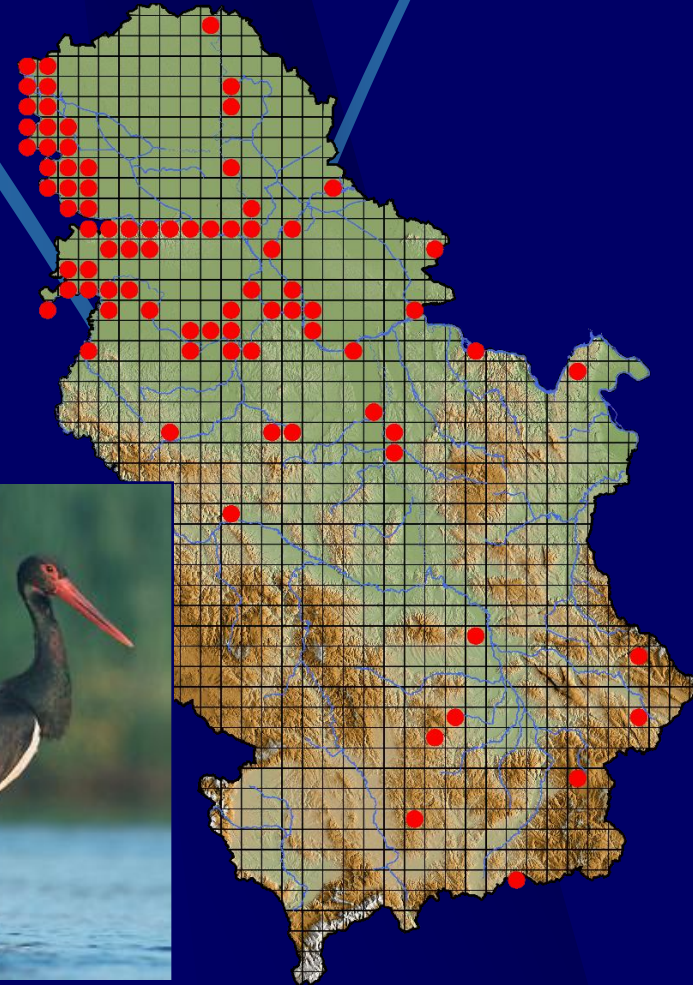
Canis lupus L.

ГИС дистрибуција података (UTM, 10x10 км) врсте птица са листе Резолуције 6

Lutra lutra L.

Ciconia nigra L.

Имплементација ЕУ Директиве о стаништима

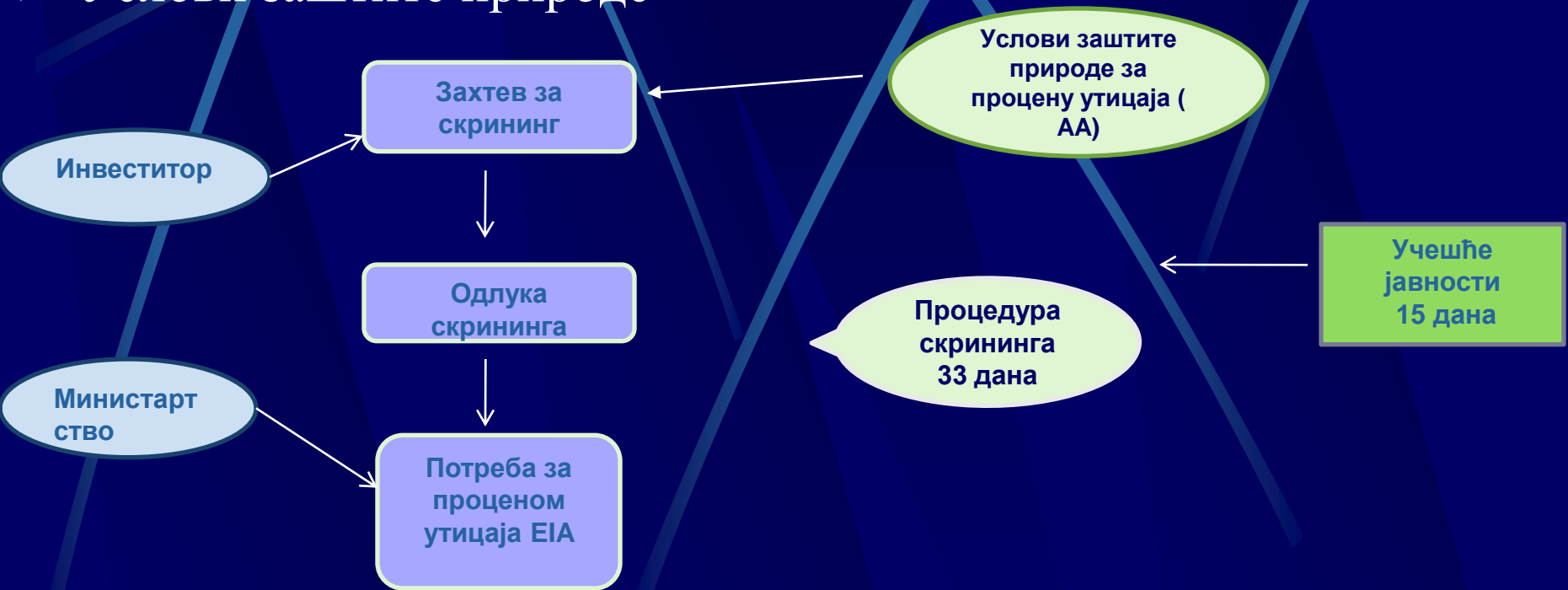
- (чл 1, 2, 6, 9, 12, 13, 14, 15, 22) спроводе се на основу Закона о заштити природе природе и подзаконских аката који су усвојени на основу овог закона као и других секторских закона.
- Анекс II и Анекс V Директиве се спроводе се и на основу Закона о дивљачи и ловству и Закона о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда
- На основу Закона о заштити природе и Уредбе о еколошкој мрежи дефинисан је акт за успостављање мреже Натура 2000.
- Уредбом о еколошкој мрежи дефинише се начин управљања еколошком мрежом и мере заштите, ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, приоритетних типова станишта односно типова станишта од посебног значаја за очување, обнављање, унапређивања нарушених станишта очување одређених врста од међународног и националног значаја.
- У састав еколошке мреже улази и прелиминарна листа Натура 2000 подручја укључујући и SPA подручја. Сва подручја још увек нису у потпуности идентификована, а у плану је да се у потпуности идентификују до датума приступања Републике Србије ЕУ када ће бити званично номинована рSCI и SPA подручја.

Имплементација ЕУ Директиве о стаништима

- У складу са чланом 6. Директиве о стаништима, оцена прихватљивости се врши на основу процедура утврђених Законом о стратешкој процени и Законом о процени утицаја на животну средину, ако се утврди да планови, програми, пројекти имају утицај на циљеве очувања еколошки значајних подручја уз претходне услове Завода за заштиту природе Србије и Покрајинског завода за заштиту природе.
- У циљу ближег утврђивања поступка процене утицаја, садржина студије, рокови и начин спровођења оцене прихватљивости и обавештавање јавности израђен је Нацрт уредбе о оцени прихватљивости.

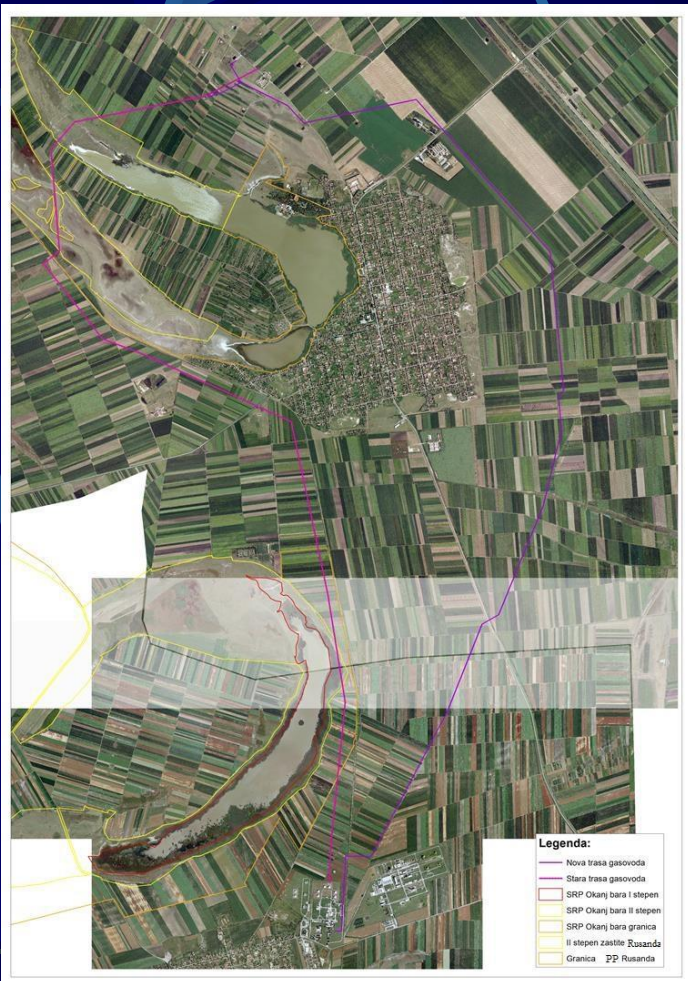
Поступак процене утицаја (EIA) – прва фаза- скрининг

➤ Услови заштите природе

Примери добре праксе

Изградња гасовода

Имплементација Директиве о птицама

- У оквиру ИПА 2007 Твининг –Натура 2000, састављена је прелиминарна листа врста за Анекс 1 (88) и за миграторне врсте (46) и урађена је прелиминарна листа SPAс подручја, на основу доступних података, издвојено је 43 подручја, /евалуација ИВА подручја (критеријуми Bird Life International).

- успостављање заштићених подручја за птице и еколошки значајних подручја укључујући све пројекте везано за Натура 2000

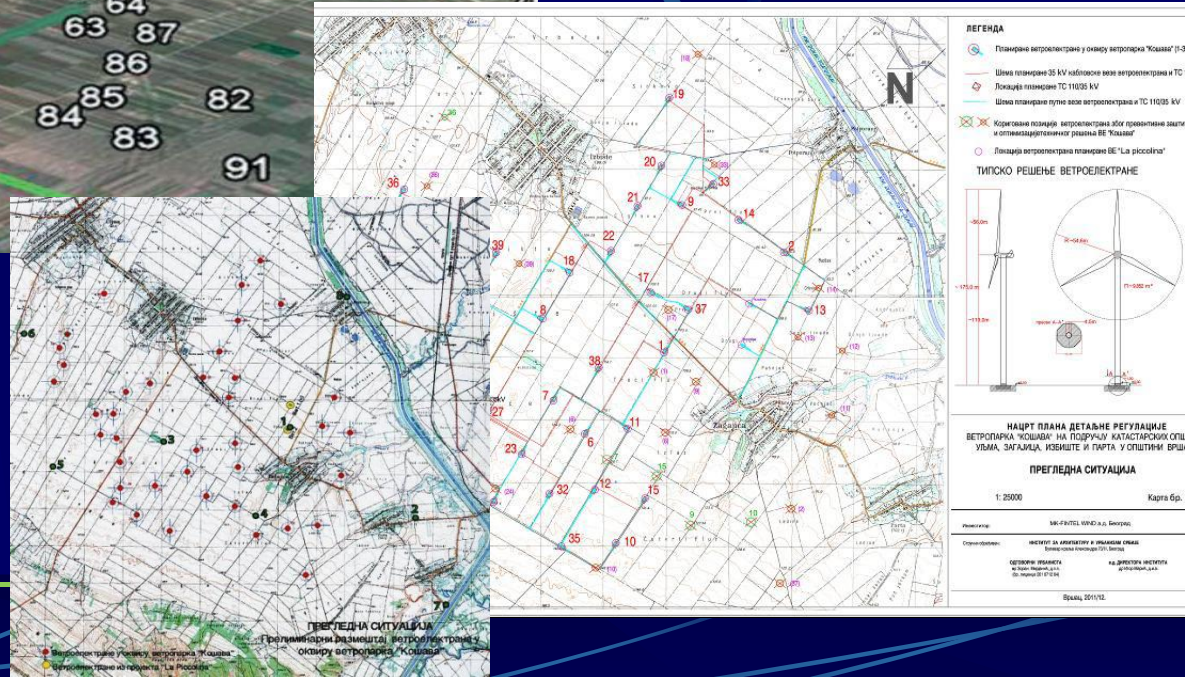
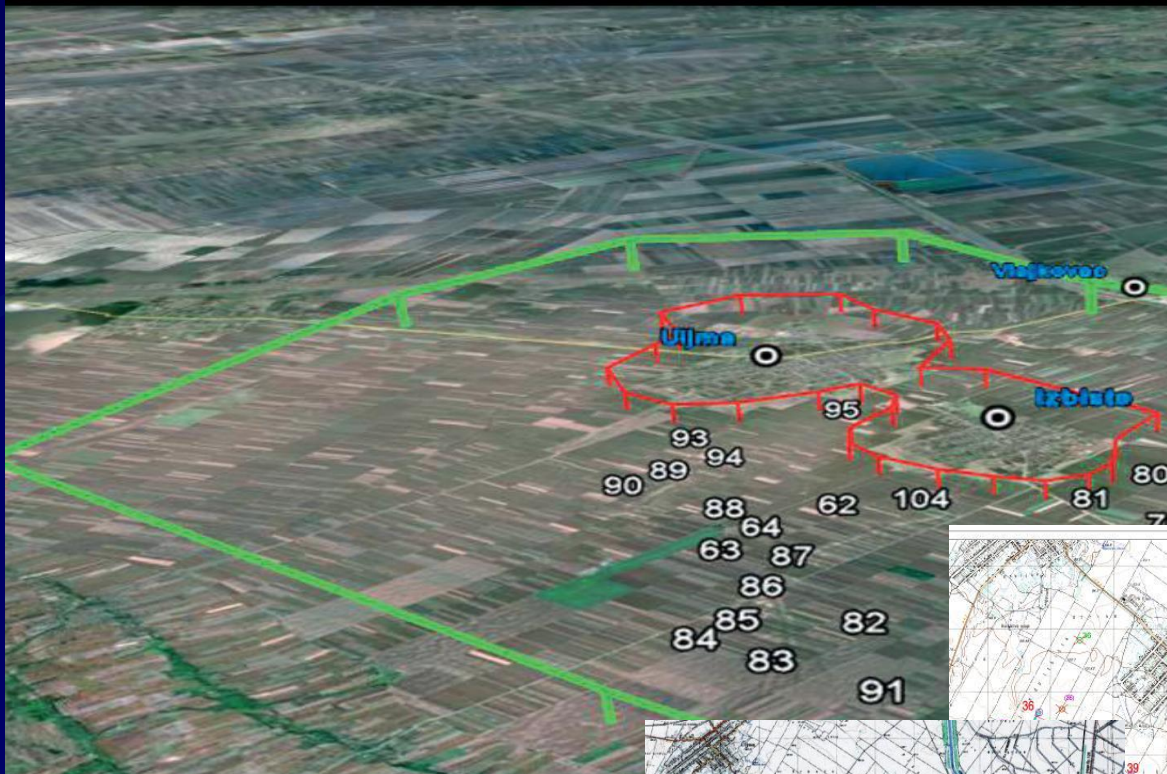
Унапређење транспозиције:

- разматрање предлога за измену статуса заштите, односно увођења трајне заштите од лова за грлице *Streptopelia turtur* и препелице *Coturnix coturnix*, сиве чапље *Ardea cinerea*, великог вранца *Phalacrocorax carbo* и јастреба кокошара *Accipiter gentilis*.

Имплементација Директиве о птица

- Спровођење заштите свих врста птица
- кроз механизам давања услова заштите природе,
- сарадња са управљачима заштићених подручја и других корисника простора у циљу заштите важних станишта,
- успостављање система хранилишта за птице,
- постављање вештачких гнезда за сове и друге врсте птица, кампања против убијања и тровања птица, заштита гнезда крупних грабљивица),
- као и специјалне мере заштите станишта Анекс 1 врста и миграторних врста (ревитализација влажних станишта од посебног значаја за птице – СРП Обедска Бара, СРП Засавица, подстицање сточарства у појединим заштићеним подручјима, ангажовање управљача на чувању врста и станишта).

Изградња ветропарка Кошава

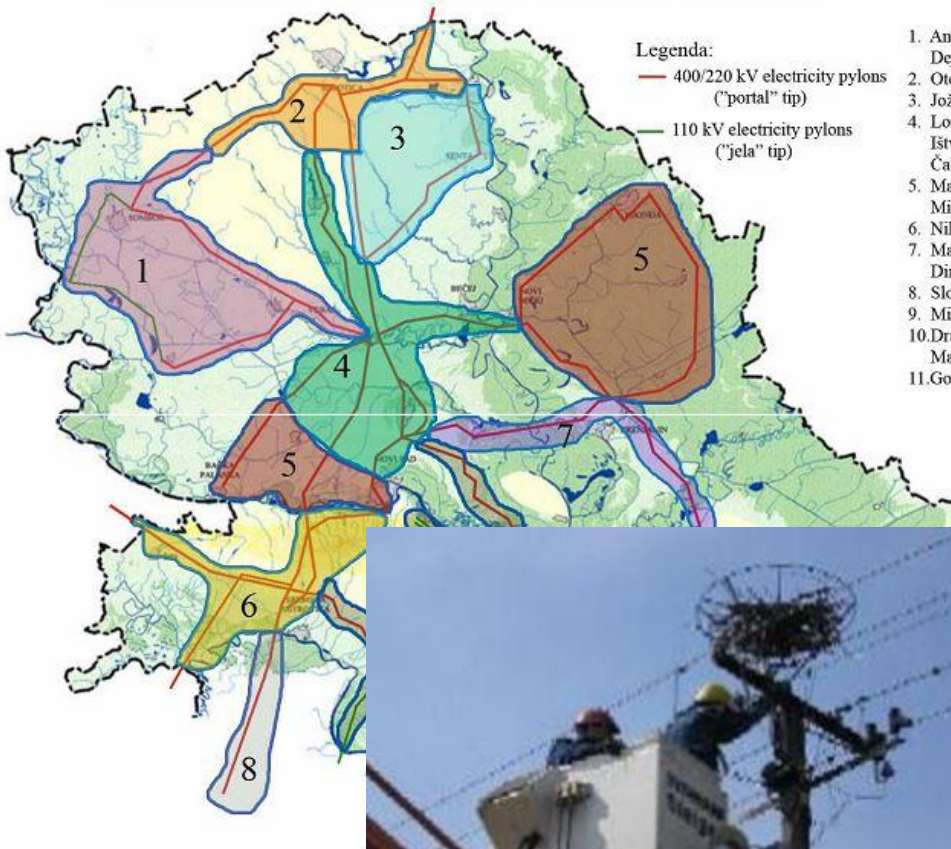

Изградња ветропарка Кривача

Минимизирање негативног утицаја електропровода на птице

CENSUS OF SAKER FALCON *Falco cherrug* POPULATION IN SERBIA, 2007

1. Antun Žuljević
Dejan Đapić
2. Oto Sekereš
3. Jožef Gergelj
4. Lorand Vig
Istvan Balog
Čaba Verebelji
5. Marko Šćiban
Milan Ružić
6. Nikola Stojnić
7. Mar
8. Din
9. Mil
10. Dra
11. Gor

Ciconia ciconia)

Унапређење транспозиције/имплементације

- Измена и допуна Закона о заштити природе
- Закон о националним парковима
- Измена и допуна Уредбе о еколошкој мрежи
- Измена и допуна Правилника о строго заштићеним и заштићеним врстамаврстама
- Уредба о оцени прихватљивости
- Измена и допуна Закона о стратешкој процени утицаја
- Измена и допуна Закона о процени утицаја на животну средину
- Измена Закона о водама, Закона о ловној фауни и Закона о заштити и одрживом коришћењу у рибљег фонда

Разлози за изменама и допунама Закона о заштити природе

Усклађивање са међународним обавезама преузетим потврђеним међународним уговорима у области заштите природе:

- **Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности** („Службени лист СРЈ, број 11/01- Међународни уговори);
- **Закон о потврђивању Конвенције о очувању европске дивље флоре и фауне** („Службени гласник РС, број 102/2007- Међународни уговори);
- **Закон о потврђивању Конвенције о миграторним врстама** („Службени гласник РС, број 102/2007- Међународни уговори);

Унапређење усклађивања са прописима ЕУ

- ЕУ Директива о стаништима (*Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992*)
- ЕУ Директива о птицама (*Council Directive 79/409/EEC of 2 April 1979*)

Међусобна неусаглашеност

Неусклађености са међународним уговорима и захтевима ЕУ прописа

- дефиниције – члан 4 (природне вредности, in situ очување)
- **Основе, планови и програми управљања и коришћења природних ресурса** у рударству, енергетици, саобраћају, водопривреди, пољопривреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу, а који обухватају **заштићено подручје или чије спровођење може имати значајан негативан утицај на циљеве очувања и целовитости еколошке мреже**, доносе се уз претходну сагласност министра надлежног за послове заштите животне средине
- **оцена прихватљивости за еколошку мрежу која захтева да се прецизније уреди овај поступак у складу са чланом 6. Директивом Савета 92/43/ЕЕЗ о стаништима;**

Пројекти – наставак имплементације

- Пројекат „Установљавање еколошке мреже у Републици Србији, идентификација и картирање типова станишта у Србији – прикупљање и евалуација постојећих података, истраживање, успостављање ГИС-а“ (2015 - 2020)-Уговор са Заводом за заштиту природе Србије
- ЕУ Пројекат ИПА 2012 – Изградња капацитета за имплементацију 'Acquis' стандарда у области заштите природе – Успостављање НАТУРА 2000 укључујући опрему и софтвер за Србију (2015-2016)
- Пројекат „Израда црвене књиге флоре, фауне и гљива у Републици Србији” (2015-2017) -Уговор са Заводом за заштиту природе Србије

Закључна разматрања

- Наставак идентификације потенцијалних Натура 2000 подручја у оквиру еколошке мреже
- Изградња институционалних капацитета за систем заштите природе на свим нивоима
- Унапређење мера очувања типова станишта, врста и њихових станишта од међународног и националног значаја кроз Уредбу
- Унапређење механизма за управљање заштићеним подручјима
- Израда смерница за управљање еколошком мрежом
- Јачање капацитета за имплементацију у сарадњи са секторима пољопривреде, шумарства, ловства, рибарства, енергетике, саобраћаја, грађевине и просторног планирања и др.
- Изградња капацитета за спровођење поступка оцене прихватљивости у оквиру стратешке процене и процене утицаја на животну средину на националном, покрајинском и локалном нивоу.
- Подизање свести јавности, учешће јавности и информисање

ХВАЛА